UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

UEF// *Terveystieteiden tiedekunta*

LAUSUNTO

19.11.2020

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kaupallisten roko-tetutkimuspalvelujen yhtiöittämisestä

Olemme aikaisemmin toimittaneet alla olevan lausunnon samasta asiasta (yhteistyössä lastentautien professori Marjo Renkon kanssa). Nyt lausuttavana olevassa esityksessä lausumamme näkökohdat on luonnoksessa otettu riittävästi huomioon. Olisimme lausunnossamme toivoneet Tampereen rokotustutkimuskeskuksen toiminnan säilymistä selkeämmin osana yliopiston toimintaa. Koska uuden yhtiön osaomistaja voi jatkossa olla Tampereen korkeakoulusäätiö, tämäkin aspekti täytyy ehkä katsoa huomioonotetuksi.

Aikaisempi lausunto 7.9.2020.

Esityksen tavoitteena on toteuttaa lääkeyhtiöiden rahoittaman rokotetutkimuksen ja rokotehankintoja koskevien päätösten valmistelun ja päätöksenteon erottamisen toisistaan riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmistamiseksi. Esityksen tarkoituksena on yhtiöittää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kaupalliset rokotetutkimuspalvelut erilliseksi valtion erityistehtäväyhtiöksi. Vähemmistöomistajaksi perustettavaan yhtiöön tulisi Tampereen korkeakoulusäätiö, joka siirtäisi yhtiöön Tampereen rokotetutkimuskeskuksen toiminnot. Esityksen mukaisesti valtioneuvosto valtuutettaisiin perustamaan uusi valtion erityistehtäväyhtiö, jossa valtiolla olisi osake-enemmistö.

Esityksessä mainittu tavoite kaupallisten rokotetutkimusten ja rokotehankintoja koskevien päätösten erottamisesta riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmistamiseksi on erinomainen. Nyt esitetty Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteyteen perustettavasta uudesta yhtiöstä ei kuitenkaan tätä tavoitetta täytä. Päätökset rokotteiden hankinnasta tehdään Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyönä ja siksi niissä kyseisiä toimintoja hoitavien tahojen tulisi olla täysin riippumattomia asiantuntijaorganisaatioita. Suunniteltu yhtiö tulisi liian lähelle päättäviä tahoja eikä yhtiön perustaminen hälventäisi niitä julkisuudessa esitettyjä epäilyjä, mitä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen riippumattomuudesta on viime vuosina esitetty.

Suomen rokotuskattavuus on ollut maailman parhaita, ja tätä tilannetta kannattaa kaikin keinoin kannatella. Rokotekattavuuden säilymisen kannalta on erittäin tärkeää, että rokotteisiin liittyvä päätöksenteko on mahdollisimman selkeää, riippumatonta ja läpinäkyvää.
Kaikki korkealaatuinen lääketieteellinen tutkimus, myös ja etenkin rokotetutkimus, tulee tehdä osana akateemista tutkimustoimintaa. Tällä hetkellä Tampereen rokotetutkimuskeskus toimii yliopiston alaisuudessa. Tämän toiminnan siirtäminen uuteen yhtiöön pois yliopiston hallinnasta ei tue tuota alkuperäistä, yllä mainittua tavoitetta.

Alkuperäinen tavoite rokotteita koskevan päätöksenteon täydellisestä riippumattomuudesta ja läpinäkyvyydestä toteutuisi, jos Terveyden ja hyvinvoinnin laitos olisi täysin kaupallisesta rokotetutkimuksesta riippumaton, riittävällä valtion rahoituksella toimiva asiantuntijaorganisaatio. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen resursseja on karsittu viimeisen vuosikymmenen aikana merkittävästi ja nyt suunnitteilla olevaan uuteen yhtiöön tarvittavat perustamiskustannukset voitaisiin suunnata asiantuntijaorganisaation toiminnan vahvistamiseen.

UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

UEF// *Terveystieteiden tiedekunta*

LAUSUNTO

19.11.2020

Yhteenveto: Uuden yhtiön perustaminen Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen välittömään yhteyteen ja Tampereen rokotetutkimuskeskuksen liittäminen siihen ei vastaa tavoitetta riippumattomasta ja puolueettomasta asiantuntijaorganisaatiosta. Rokotetutkimus tulee tapahtua osana akateemista yliopistotoimintaa.

Itä-Suomen yliopiston puolesta

Jussi Pihlajamäki
Professori, kliininen ravitsemus
Dekaani, terveystieteiden tiedekunta
Itä-Suomen yliopisto
p 050-3440187